

Užití WISC-III u dětí se speciálními potřebami

Lehká mentální retardace

V manuálu k WISC-III (Wechsler, 1991) je uvedena studie, při níž byl test použit k identifikaci dětí s lehkou mentální retardací (MR). (Diagnosa mentální retardace ovšem musí být vždy potvrzena ještě dalšími údaji, např. posouzením adaptivního chování a dalšími výkonovými testy.) V citované studii bylo vyšetřeno 43 dětí; přitom u 28 z nich byla již dříve administrována verze WISC-R, v průměru o 2 roky později pak byl zadán WISC-III. Průměrný rozdíl mezi oběma verzemi testu byl asi 5 bodů, přitom průměr WISC-R byl vyšší než průměr WISC-III. WISC-R byl v minulosti pravděpodobně jedním z nejčastěji užívaných nástrojů k diagnostice mentální retardace. Validitou Wechslerových škál pro identifikaci LMR se zabývala celá řada studií. Velmi významnou součástí Wechslerových škál jsou vážené skóry subtestů, které k rozpoznání dětí s MR přispívají.

Základní podmínkou stanovení diagnózy je, že všechny tři IQ skóry dosahují hodnot nižších než 70. Tato podmínka je ve shodě s obecnou definicí mentální retardace, podle níž musí být výkon dítěte o dvě standardní odchylky nižší než populační průměr daného individuálně administrovaného inteligenčního testu. Dle některých autorů je však možné při hodnocení ponechat určité rozpětí, které povoluje i hodnotu 75, v některých případech až 79 bodů IQ.

Podle stejného kritéria by všechny vážené skóry (VS) subtestů měly být přibližně o dvě standardní odchylky nižší, než je průměrný vážený skór. Průměr vážených skórů subtestů ve WISC-III je 10 a standardní odchylka 3, rozdíl dvou standardních odchylek od průměru ($10 - [2 \times 3]$) je tedy 4. Všechny vážené skóry by proto měly dosahovat hodnot 4 a nižších.

Pokud však dosáhne jeden nebo maximálně dva vážené skóry hodnoty o něco vyšší než 4 body (5, 6 či

7) a zbylé VS jsou nižší než 4 (a všechna tři IQ dosahují hodnoty 70 bodů nebo nižší), není tato odchylka považována za významnou a u dítěte může být stanovena diagnóza LMR, pokud pro mentální postižení svědčí i další údaje. Pokud však více než dva vážené skóry subtestů přesáhnou hodnotu 7 bodů, diagnóza LMR již není pravděpodobná, zejména pokud byly tyto vyšší skóry získány u názorových subtestů. Vzácné nejsou ani případy, kdy verbální subtesty dosahují hodnoty 4 bodů a nižších, ale některé subtesty performační dosahují průměrných nebo i vyšších hodnot. Některé děti totiž mohou výukově fungovat na úrovni lehkého mentálního postižení, ale přitom nemusí do této kategorie vůbec spadat. Profil žáka se skutečným mentálním postižením (*Pozn.: zejména pokud jde o prostou MR*) je obvykle dosti vyvážený, se všemi VS subtestů menšími nebo rovnými 4.

Je tedy důležité, aby se psycholog vyvaroval chybného označení dítěte za lehce mentálně postižené tehdy, kdy dítě dosahuje ve verbálních subtestech výkon nižší než 4 body VS a v názorových subtestech VS vyšší než 7 bodů, přestože při výuce ve škole se dítě jako mentálně postižené jeví. V těchto případech jsou i učitelé obvykle přesvědčeni, že dítě mentálně postižené je. Přestože však takové dítě může mít velmi slabé školní výsledky a sociálně funguje na velmi nízké úrovni, nemusí se ještě jednat o dítě s MR, ale příčina jeho problémů je zřejmě jiná. Čtvrtá kapitola této příručky nabízí řadu nápravných doporučení také pro žáky, kteří vykazují podobný profil výsledků.

Informace převzaté z publikace:

Vzdělávací aplikace WISC-III

Pomůcka pro interpretační strategie a nápravná doporučení

 <p>Vzdělávací aplikace WISC-III</p> <p>Pomůcka pro interpretační strategie a nápravná doporučení</p> <p>C. L. Nicholson C. L. Alcorn</p> <p>Odborná redakce, úprava a komentář: D. Krejčířová</p> <p>První české vydání</p> <p>PRŮJÍČKA</p> <p>HOGREFE</p>	<p>Autoři: C. L. Nicholson, C. L. Alcorn</p> <p>Odborná redakce, úprava a komentář: D. Krejčířová</p> <p>1. české vydání, Testcentrum – Hogrefe, Praha 2008</p> <p>Překlad: J. Zapletalová</p>
---	---